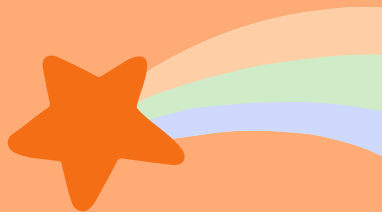

Opracowanie: Studenci Koła Naukowego
Pedagogiki Specjalnej UP w Krakowie
Opracowanie graficzne: Dominik Strzelecki
Okładka: Patrycja Borecka
Tłumaczenie: Tamara Shtohryn

Казочки для дітей

Пані Метелиця

Жила на світі одна вдова, і мала вона дві доньки. Одна з них, падчірка, була гарна й роботяща, а друга, рідна, гидка й лінива. Та вдова любила куди більше рідну доньку, хоч та була гидка й лінива. Падчірка мусила виконувати всю хатню роботу, була попелюшкою в домі. Бідна дівчина щодня сиділа на шляху біля криниці й пряла доти, поки їй нитка прорізала пальці до крові.

Одного разу вона так порізала ниткою пальці, що кров'ю залило увесь починок. Вона схилилася над криницею, щоб вимити починок, а він вислизнув із рук і впав у криницю.

Гірко заплакала дівчина й побігла до мачухи та розказала про таке нещастя. А мачуха почала її лаяти на всі заставки і нарешті сказала:

- Уміла вкинути починок, то зараз же лізь і дістань його.

Пішла бідна дівчина до криниці, не знаючи, що й робити. І з великого жалю й страху стрибнула в криницю і знепритомніла.

А коли опритомніла, то побачила, що лежить на чудовій луці. Ясно світило сонце, і тисячі розмаїтих квітів цвіли навколо неї.

Вона пішла цією лукою і набрела на піч, у якій було повно хліба. Хліб почав гукати до неї:

- Ох, витягни мене, витягни, бо згорю, я вже давно спікся!

Дівчина підійшла до печі і лопатою повитягала весь хліб. А потім пішла собі далі.

Ось приходить вона до яблуні, а на ній аж рясніє від яблук. Яблуня просить її:

- Ох, обтруси мене! Яблука мої давно вже достигли.

Дівчина струснула яблуню, і яблука градом посипались на землю. Вона трусила доти, поки жодного яблука не лишилося на яблуні. Тоді згорнула яблука на купу і пішла далі.

Нарешті дійшла до невеличкої хатини, з якої у ві

конце визирала стара баба. В неї стирчали такі великі зуби, що дівчинка хотіла тікати. Але стара гукнула їй услід:

- А чого ти боїшся, люба дитино? Залишайся в мене, і якщо добре впораєшся з хатньою роботою, то й тобі добре буде. Найкраще дбай про постіль, стели якнайстаранніше та добре вибивай подушки, щоб пір'я летіло, - тоді на світі йтиме сніг, бо я ж пані Метелиця.

Як почула дівчина такі ласкаві слова, їй відлягло від серця, вона залишилась у бабусі й негайно стала до роботи. Дівчина у всьому догоджала старій, збивала їй подушки так сильно, що аж пір'я летіло, наче сніжинки, і тому жилося їй у старої дуже добре. Вона ніколи не чула від неї лихого слова і щодня їла смажене й пряжене.

Пробула дівчина певний час у старої та й засумувала, а чого їй бракує, то спочатку й сама не знала. Нарешті здогадалась, що нудьгує за домівкою, і хоча тут було їй у тисячу разів краще, проте її тягло вернутися до рідної хати.

Нарешті вона сказала до старої:

- Взяла мене туга за рідним краєм, і хоч мені у вас дуже добре, проте довше я тут залишатися не можу, мені треба вернутися до своїх.

Пані Метелиця сказала:

- Мені подобається, що тебе тягне додому. І за те, що ти вірно мені служила, я сама тебе виведу нагору.

Вона взяла її за руку і провела до великої брами. Брама відчинилась, і тільки-но дівчина

ступила на поріг, линув золотий дощ, і все золото приставало до неї, аж нарешті вся вона вкрилася золотом.

- Це тобі за те, що ти у всьому старанна була, - сказала стара і віддала їй також і починок, що впав у колодязь.

Тоді брама замкнулась, і дівчина опинилася вгорі, на землі, біля своєї хати.

А щойно вона увійшла в двір, півень злетів на цямрину і заспівав:

Кукуріку, кукуріку! -

Наша дівчина іде, -

на ній золота без ліку.

Ввійшла дівчина до хати, а мачуха й сестра, побачивши на ній золото, зраділи, не знають, де й посадити.

Дівчина розповіла про все, що з нею трапилось, і коли мачуха почула, як падчірка дослужилася до такого великого

багатства; то аж загорілася бажанням добути таке щастя й своїй рідній, гидкій та ледачій доньці.

Отож пішла ледарка до криниці, сіла та й пряде, а щоб починок був у крові, вколола собі пальця, всунувши руку в густий терен. А потім кинула починок у колодязь і стрибнула сама туди.

Вона опинилась, як і сестра, на чудовій луці й пішла тією самою стежкою. Дійшовши до печі й почувши, як хліб кричить: «Ох, витягни мене, витягни, бо згорю, я вже давно спікся!» - вона відповіла: «Тільки мені й охоти бруднитися біля тебе!» - і пішла далі.

Незабаром дійшла вона до яблуні й, почувши, як та кричить: «Ох, обтруси мене, обтруси, мої яблука давно вже достигли!» - вона відповіла: «От не мала роботи! Ще якесь яблуко на голову мені впаде!» - і пішла далі.

Прийшовши до хатини пані Метелиці, вона не злякалася її зубів, бо вже чула про них, і відразу найнялася до неї.

Першого дня вона дуже старалася, слухалась пані Метелицю, коли та їй загадувала роботу, бо в неї тільки й думки було, що про золото, яке стара їй подарує, але другого дня почала лінуватися, третього ще більше - навіть уставати вранці не захотіла. Вона й постелі пані Метелиці не постелила як слід, і подушок не позбивала, щоб аж пір'я летіло.

Це скоро набридло старій, і вона сказала дівчині, що її служба скінчилася. Ледащиця дуже зраділа, гадаючи, що тепер на неї лине золотий дощ.

А пані Метелиця привела її до брами, і щойно дівчина ступила на поріг, як на неї перекинувся великий казан смоли.

- Оце тобі твій заробіток, - сказала пані Метелиця і замкнула ворота.

І прийшла ледациця додому, вся вкрита смолою, а півень, побачивши її, злетів на цямрину і загорлав:

Кукуріку, кукуріку! -

Наша ледациця йде, -

що брудна буде довіку!

І справді, смола так пристала до ледациці, що не відмилася, скільки вона жила на світі.

Пан Коцький

Водного чоловіка був кіт старий, що вже не здужав і мишей ловити. От хазяїн його взяв та й вивіз у ліс, думає: «Нащо він мені здався, тільки дурно буду годувати, — нехай лучче в лісі ходить».

Покинув його й сам поїхав.

Коли це приходить до кота лисичка та й питає його:

— Що ти таке?

А він каже:

— Я — пан Коцький.

Лисичка й каже:

— Будь ти мені за чоловіка, а я тобі за жінку буду.

Він і згодився. Веде його лисичка до своєї хати, — так уже йому годить: уловить де курочку, то сама не їсть, а йому принесе.

От якось зайчик побачив лисичку та й каже їй:

— Лисичко-сестричко, прийду я до тебе на досвітки.

А вона йому:

— Є у мене тепер пан Коцький, то він тебе розірве.

Заєць розказав за пана Коцького вовкові, ведмедеві, дикому кабанові.

Зійшлися вони докупи, стали думати, як би побачити пана Коцького, — та й кажуть:

— А зготуймо обід!

І взялися міркувати, кому по що йти. Вовк каже:

— Я піду по м'ясо, щоб було що в борщ.

Дикий кабан каже:

— А я піду по буряки і картоплю.

Ведмідь:

— А я меду принесу на закуску.

Заєць:

— А я капусти.

От роздобули всього, почали обід варити. Як зварили, почали радитись, кому йти кликати на обід пана Коцького.

Ведмідь каже:

— Я не підбіжу, як доведеться тікати.

Кабан:

— А я теж неповороткий.

Вовк:

— Я старий уже і трохи недобачаю.

Тільки зайчикові й приходитьсья.

Прибіг заєць до лисиччиної нори, коли це лисичка вибігає, дивиться, що зайчик стоїть на двох лапках біля хати, та й питає його:

— А чого ти прийшов?

Він і каже:

— Просили вовк, ведмідь, дикий кабан, і я прошу, щоб ти прийшла зі своїм паном Коцьким на обід.

А вона йому:

— Я з ним прийду, але ви поховайтесь, бо він вас розірве.

Прибігає зайчик назад та й хвалиться:

— Ховайтесь, казала лисичка, бо він як прийде, то розірве нас.

Вони й почали ховатися: ведмідь лізе на дерево, вовк сідає за кущем, кабан заривається у хмиз, а зайчик лізе в кущ.

Коли це веде лисичка свого пана Коцького. Доводить до столу, а він побачив, що на столі м'яса багато, та й каже:

— Ма-у!.. Ма-у!.. Ма-у!..

А ті думають: «От вражого батька син, ще йому мало! Це він і нас поїсть!»

Виліз пан Коцький на стіл та почав їсти, аж за ушима лящить. А як наївсь, то так і простягсь на столі.

А кабан лежав близько столу в хмизі, та якось комар і вкусив його за хвіст, а він так хвостом і крутнув; кіт же думав, що то миша, та туди, та кабана за хвіст. Кабан як схопиться, та навітки!

Пан Коцький злякався кабана, скочив на дерево та й подерся туди, де ведмідь сидів.

Ведмідь як побачив, що кіт лізе до нього, почав вище лізти по дереву, та до такого доліз, що й дерево не

здержало — так він додолу впав — гуп! — та просто на вовка, — мало не роздавив сердешного.

Як схопляться вони, як дременуть, то тільки видко. Заєць і собі за ними — забіг не знає куди... А потім посходились та й кажуть:

— Такий малий, а тільки-тільки нас усіх не поїв!

Сірко

В одного чоловіка був собака Сірко — тяжко старий. Хазяїн бачить, що з нього нічого не буде, що він до хазяйства нездатний, і прогнав його від себе. Цей Сірко никає по полю; коли це

приходить до нього вовк та й питає:

— Чого ти тут ходиш?

Сірко йому:

— Що ж, брате, прогнав мене хазяїн, а я і ходжу тут.

Тоді вовк йому каже:

— А зробить так, щоб тебе хазяїн ізнов прийняв до себе?

Сірко відповідає:

— Зроби, голубчику; я вже таки чимсь тобі віддячу.

Вовк каже:

— Ну, гляди: як вийде твій хазяїн із жінкою жать і вона дитину положить під копою, то ти будеш близько ходять коло того поля — щоб я знав, де те поле, — то я візьму дитину, а ти будеш забирати у мене ту дитину, — тоді неначе я тебе і злякаюсь та й пущу дитину.

У жнива той чоловік і жінка вийшли у поле жать. Жінка положила свою маленьку дитину під копою, а

сама і жне коло чоловіка. Коли це вовк біжить житом, та за ту дитину — і несе її полем. Сірко за тим вовком. Доганяє його. А чоловік кричить:

— Гидж-га, Сірко!

Сірко якось догнав того вовка і забрав дитину: приніс до того чоловіка та й оддав йому. Тоді той чоловік вийняв із торби хліб і кусок сала та й каже:

— На, Сірко їж, — за те, що не дав вовкові дитини з'їсти!

Ото увечері ідуть із поля, беруть і Сірка. Прийшли додому, чоловік і каже:

— Жінко, вари лишень гречані галушки та сито їх із салом затовчи.

Тільки що вони ізварилися, він садовить Сірка за стіл та й сам сів коло його і каже:

— А сип, жінко, галушки, та будем вечерять.

Жінка і насипала. Він Сіркові набрав у полумисок; так уже йому годить, щоб він не був голодний, щоб він часом гарячим не опікся!

Ото Сірко і думає:

«Треба подякувати вовкові, що він мені таку вигоду зробив».

А той чоловік, діждавши м'ясиць, віддає свою дочку заміж. Сірко пішов у поле, знайшов там вовка та й каже йому:

— Прийди у неділю увечері до города мого хазяїна, а я тебе зазву у хату та віддячу тобі за те, що ти мені добро зробив.

Ото вовк, діждавши неділі, прийшов на те місце, куди йому Сірко сказав. А в той самий день у того чоловіка

було весілля. Сірко вийшов до його та й увів у хату і посадовив його під столом. Ото Сірко на столі узяв пляшку горілки, м'яса доволі і поніс під стіл. А люди хотіли ту собаку бити. Чоловік каже:

— Не бийте Сірка: він мені добро зробив, то я і йому добро буду робить, поки його й віку.

Сірко, що найсмачніше на столі лежить, бере та подає вовкові. Обгодував і упоїв так, що вовк не витерпів та каже:

— Буду співать!

Сірко каже:

— Не співай, бо тут тобі буде лихо! Лучче я ще тобі подам пляшку горілки, та тільки мовчи.

Вовк, як випив ту пляшку горілки, та каже:

— Отепер уже буду співать!

Та як завис під столом... Тоді деякі люди повтікали з хати, а деякі хотіли бити вовка. А Сірко і ліг на вовкові, наче хоче задушити. Хазяїн каже:

— Не бийте вовка, бо ви мені Сірка уб'єте! Він і сам йому раду дасть — ось не займайте!

Ото Сірко вивів вовка аж на поле та й каже:

— Ти мені добро зробив, а я тобі! Та й розпрощались.

Бременські музиканти

Один чоловік мав осла, який багато років покійно возив йому лантухи до млина. Та під старість сили покинули осла, і він став нездатний до роботи. Тоді господар почав думати, як би здихатися його, щоб не годувати. Зрозумів осел, що лихим вітром віє, втік від господаря та й подався до Бремена. Там думав він стати вуличним музикою. От пройшов він трохи і

бачить - лежить при дорозі пес-гончак, висолопив языка і насили дихає, наче після важкої гонитви.

- Агов, Хапку, чого ти так важко сопеш? - запитав осел.

- Ох, - відповів пес, - старий я став, що не день, то більш занепадаю на силі, на полювання ходити вже не можу, от мій хазяїн і надумав мене вбити. А я втік од нього. Але як же мені тепер на хліб собі заробити?

- Знаєш що, - сказав осел, - я йду ось до Бремена, хочу там стати музикою. Гайда зі мною, то й ти влаштуєшся музикантом. Я гратиму на лютні, а ти битимеш у барабан.

Пес радісно погодився, і вони пішли далі разом. Недовго вони йшли, коли дивляться - сидить при дорозі кіт, і такий сумний, наче три дні не їв нічого.

- Ось і кіт-воркіт! - гукнув осел. - Гей, старий воркоте, чого скривився, наче середина на п'ятницю?

- А чого ж мені веселому бути? - відповів кіт. - Постарів я, зуби затупились, уже радніший би на лежанці погрітись, ніж ганятись за мишами, - от хазяйка, бач, і надумала мене втопити. Я ледве втік од неї. І що тепер мені робити? От коли б хто дав добру пораду.

- Гайда з нами в Бремен, ти ж мастак давати нічні концерти, от і станеш вуличним музикантом.

Котові це сподобалося, і вони пішли далі втрюх. Ось ідуть троє втікачів повз одну оселю, а там на воротях сидить півень і кукурікає, аж луна розлягається.

- Чого розкукурікався, наче тебе ріжуть? - запитав осел. - Що там таке сталося в тебе?

- Та це я кукурікаю на гарну годину, - відказав півень, - бо завтра неділя, завітають гості, і наша господиня звеліла куховарці відрубати мені ввечері голову, а завтра зварити суп, гостей частувати. От я і горлаю, поки ще можу.

- Слухай, гребенястий, - мовив осел, - ходімо з нами в Бремен. Все-таки краще, ніж отут прийняти смерть. Голос у тебе гарний, а як підеш із нами, то ми разом утнемо такої музики, що буде любо слухати.

Півневі сподобалася рада, і вони вже учотирьох рушили далі.

Але Бремен був далеко, за один день не дійти. Надвечір вони добулися до великого лісу і вирішили там переночувати. Осел і пес лягли під великим деревом, кіт заліз на гілля, а півень вилетів на самий вершечок, бо там почував себе найбезпечніше.

Але перш ніж заснути, він пильно озирнувся на всі чотири боки, і йому видалося, ніби вдалині блимає світельце. Він гукнув до своїх товаришів, мовляв, десь тут недалеко є оселя, коли видно світло.

- То чого ж ми тут сидимо? - сказав осел. - Ходімо туди, бо притулок під деревом зовсім нікудишній.

Пес додав, що на вечерю не завадило б кілька маслаків та трохи м'яса на них, і друзі вирушили в дорогу, туди, де блимало світло. Що ближче вони підходили, то все яснішало, більшало те світло, аж нарешті опинилися біля розбійницького дому - це тут так яскраво світилося.

Осел, як найбільший серед них, підійшов до вікна і заглянув у дім.

- Ну, сірий, що ж там видно? - запитав півень.

- Ого, що я бачу! - відповів осел. - Стіл накритий білою скатертиною, на столі предобрі наїдки й напої, а навколо сидять розбійники і п'ють-їдять собі.

- От би й нам так! - сказав півень.

- Добре було б, що й казати! - погодився осел.

І почали вони радитись, як їм звідтіля розбійників прогнати. Думали, думали і нарешті придумали: осел

передніми ногами стане на підвіконня, пес вискочить на осла, кіт - на пса, а півень злетить котові на голову. Постававши так, вони в один голос завели свою музику: осел ревів, пес гавкав, кіт нявчав, півень кукурікав. Потім усі як гукнуть крізь вікно в кімнату, аж шибки забряжчали.

Від цього гвалту перелякані розбійники посхоплювалися з-за столу, бо думали, що то якась мара, і, до краю перелякані, дременули в ліс.

А наше товариство посідало собі за стіл і почало напихатися так, ніби хотіло наїстись на цілий місяць.

Коли ті четверо музикантів наїлись, то погасили світло і полягали спати, кому де зручніше. Осел ліг на купі гною, пес - за дверима, кіт - на припічку біля теплого попелу, а півень - на сідалі. А що в дорозі всі добре натомилися, то скоро міцно поснули.

Десь після півночі розбійники побачили здалеку, що світло в домі погасло і все начебто затихло, то отаман і каже:

- Та чого ми полякалися?

І послав одного глянути, що там у домі робиться.

Той пішов і роздивився, що біля хати все тихо, зайшов на кухню засвітити світло, побачив, як у темряві світяться котові очі, і подумав, що то дві жарини. Тоді взяв сірника і хотів запалити та й тицьнув коту в око. Але кіт таких жартів не любив. Він стрибнув розбійнику просто в обличчя, засичав, почав дряпатись. Розбійник страшенно злякався, кинувся навітіача, а за дверима пес

схопився й угородив йому зуби в ногу. Розбійник - надвір, а тут осел як хвицне його. А від галасу прокинувся й півень на сідалі та як крикне: «Кукуріку!»

Тікає розбійник щодуху, прибігає до отамана та й каже:

- Ох, пане отамане, там таке робиться! В хаті сидить страшнюча відьма! Як засичала на мене, як учепилась довгими пазурами - всю пику подряпала, а в дверях чоловік з ножом як штрикне мене в ногу! А надворі якесь чорне чудовисько як уперіщить мене довбнею!

А вгорі сидить, мабуть, суддя, бо кричить: «Розбишаку сюди!» То я ледве вирвався.

Відтоді розбійники боялися і близько підійти до свого дому.

А наші четверо музикантів так уподобали те місце, що не захотіли більше нікуди йти.

Брати Грімм

Горщик каші

Жила собі дівчинка. Якось пішла вона в ліс по ягоди й зустріла бабусю.

– Здрастуй, дівчинко, – сказала старенька. – Дай мені ягід, будь ласка.

– Беріть, бабусю, – відповіла дівчинка.

Поїла старенька ягід і сказала:

– Я тобі теж дещо подарую. Ось тобі горщик. Варто лише сказати: «Раз, два, три, горщику, вари!» – і він почне варити смачну солодку кашу. А якщо сказати: «Раз, два, три, горщику, не вари!» – він одразу перестане варити.

– Дякую, – сказала дівчинка, узяла горщик і пішла додому.

Тепер вони з матір'ю завжди мали на обід смачну солодку кашу.

Одного разу дівчинка пішла з дому, а мати поставила горщик перед собою і сказала:

– Раз, два, три, горщику, вари!

Горщик почав варити і наварив дуже багато каші. Мати наїлася досхочу, але забула, як зупинити горщик. Каша була в кімнаті, на ганку, вже була й на вулиці, а горщик усе варив. Злякалася мати, побігла по дочку, але не змогла перебратися через дорогу – гаряча каша текла рікою.

Добре, що дівчинка була недалеко. Побачила вона, що робиться, і побігла додому. Сяк-так вилізла на ганок, відчинила двері і гукнула:

– Раз, два, три, горщику, не вари!

Горщик перестав варити кашу. Але ще довго городяни їли кашу, черпаючи просто з вікон, а той, кому доводилося їхати чи йти по вулиці, мусив проїдати собі в каші дорогу.

Але ніхто не скаржився. Дуже смачна та солодка була каша.

Як Іван царя перебрехав

Мав один цар гарну доньку і надумав заміж її видавати. На весь край проголосив, що дасть царівну за найпершого брехуна.

В одного газди було три сини. Старший, що вважав себе дуже мудрим, сказав до своїх братів:

— Царівна має бути моя, бо я можу найкраще брехати.

Прийшов до царя, а там брехунів видимо-невидимо. Входять один за одним до палати і виходять засмучені. Дійшла черга і до нього. Ввійшов, а цар попереджає:

— Міркуй, небоже, бо як добре не збрешеш, дістанеш п'ятдесят палиць.

Вислухав цар хлопцеву брехню і сказав:

— Могло таке статися. Підставляй хребет.

Вернувся хлопець додому, а батько питає:

— Коли будемо, сину, весілля твоє з царівною гуляти?

— Ой, — жаліється хлопець, — не будемо, бо цар найбільший брехун.

Вирішив спробувати щастя і середущий син. Та й він заробив п'ятдесят палиць. А наймолодший, Іван, котрого брати вважали придуркуватим, і собі проситься до царя.

— Куди ти, дурню, підеш? — не пускають його брати. — Лише ганьбу нам принесеш.

Не послухався Іван і пішов. Заходить у палату, а цар наказує:

— Бреши, хлопче, добре, як не хочеш п'ятдесят палиць дістати.

— Я так збрешу, — каже Іван, — що ти, царю, підеш свиней пасти.

Цар ледве стримав гнів.

— Бреши, бреши, — каже він. — Але царівна не буде твоя, якщо я розгніваюсь.

— Нас є три брати, а четвертий, наймолодший, няньо, — почав оповідати Іван. — Маємо велике поле. Надумали ми його взимку погноїти. Назвозили гною і розкидали по землі. Навесні сніг розтанув і ми побачили, що погноїли чуже поле. Взяли ми тоді ниву за всі чотири кінці, перенесли і висипали з неї гній на свою.

— Може бути! — схвалив цар.

— Посіяли ми на тій ниві пшеницю, — говорить далі хлопець. — І вирости з неї високі дуби, аж до хмар сягають. Покошили ми ті дуби, а жолуді склали в копиці. Накупив няньо багато свиней, більше, як у пресвітлого царя.

— А за що він міг купити більше свиней, як у мене?
— заперечив цар.

Та хлопець не розгубився:

— Не знаєш ти, царю, як бідняк уміє газдувати. Він годує воші і потім їх панам продає за великі гроші. Так і ми робили.

— Може бути, — видавив із себе цар. — Але до свиней і свинарів треба.

— Правду кажете, — говорить Іван. — Не могли ми самі доглянути свиней і найняли вашого батька за свинаря.

Як закричить цар:

— Брешеш! Мій батько був з царської сім'ї.

Та й замовк. Зганьбився, що простак його перебрехав. Не хотілося цареві віддавати дочку за Івана. Та не міг він відмовитися від свого слова і наказав весілля гуляти.

Став Іван царем у тій державі. І тепер царює, коли не вмер.

Білосніжка та сім гномів

Одного дня серед зими, коли надворі сипав сніг, як біле пір'я, королева сиділа біля вікна й вишивала. Рама у вікні була з чорного дерева, і сніг проти неї здавався ще білішим.

Задивилася королева на той

сніг і вколола пальця голкою. Щоб не так боліло, вона виставила руку на холод за вікно, і на сніг упало три краплі крові. І ті червоні краплі були такі гарні на білому снігу, що королева подумала: "Якби в мене була дитина така біла, як сніг, така червона, як кров, і така чорна, як дерево на цій рамі."

Невдовзі після того в королеви народилася донечка, і шкіра в неї була така біла, як сніг, щоки такі червоні, як кров, а коси такі чорні, як дерево на рамі, тому дівчинку назвали Білосніжкою. А королева, народивши дочку, померла. Через рік король одружився вдруге. Нова королева була гарна на вроду, але дуже горда й пихата. Вона нізащо не стерпіла б, щоб хтось був кращий за неї. І

було в королеви чарівне дзеркальце. Підійде вона, було, до стіни, де те дзеркальце висить, гляне в нього і спитає:

Дзеркальце, правду скажи-но мені:
хто в нас найкращий, у цій стороні?

А дзеркальце й каже:

Ви, королево, найкраща у нас.

І королева була задоволена, бо знала, що дзеркальце каже правду.

Та Білосніжка підростала і все кращала, а як їй минув сьомий рік, то стала гарна, як писана, краща за саму королеву. І ось одного разу королева спитала у свого дзеркальця:

Дзеркальце, правду скажи-но мені:
хто в нас найкращий, у цій стороні?

А дзеркальце й каже:

Ви, королево, гарні у нас,
та Білосніжка краща в сто раз.

Злякалася королева і аж позеленіла з заздрощів. Відтоді вона так зненавиділа Білосніжку, що в неї серце переверталось, коли вона бачила її. Вона ні вдень, ні вночі

не знаходила спокою. Нарешті, покликала лісника та й каже йому:

– Відведи дівчину в ліс, щоб мої очі більше не бачили її. А там убий і принеси мені з неї печінку, тоді я знатиму, що ти виконав мій наказ.

Як лісникові було не послухатись королеви? Повів він Білосніжку в ліс, а там витяг мисливського ножа й хотів уже її вбити, але дівчинка заплакала й почала його просити:

– Ох, чоловіче добрий, не вбивай мене, я піду собі в ліс і більше ніколи не вернуся до замку.

Вона була така гарна, що лісник пожалів її і сказав:

– Ну добре, йди, бідолахо!

А сам подумав: "Однаково тебе скоро з'їдять дикі звірі." Та все ж таки в нього ніби камінь з душі звалився, що йому не довелося вбивати її.

Повз нього саме пробігав молоденький дикий кабан. Лісник заколов його, вирізав із нього печінку й відніс королеві на доказ того, що він убив Білосніжку. Лиха королева взяла її і віддала собакам.

А бідолашна дівчинка лишилася в лісі сама, як палець. Стоїть вона, тремтить зі страху, приглядається до кожного листочка навколо й не знає, що їй робити. Потім пішла куди очі бачать, по гострому камінні й по колючках. Повз неї пробігали дикі звірі, але жодне її не зачепило.

Ішла вона, йшла, поки ноги несли, а як почало вечоріти, побачила маленьку хатку й зайшла до неї відпочити. В хатці все було маленьке, але таке гарне та

чисте, що й не сказати. Посеред хатки стояв столик, застелений білим обрусом, на ньому стояло сім мисочок і сім чарочок, а біля кожної мисочки лежала ложечка, виделка й ніжик. А вздовж стіни стояло сім ліжечок, кожне накрите білим, як сніг, простирадлом.

Білосніжка дуже зголодніла й хотіла пити, тому взяла з кожної мисочки потрошку городини й по шматочку хліба і надпила з кожної чарочки по краплі вина, бо не хотіла забирати в когось одного все. Потім вирішила лягти відпочити, бо так стомилася за дорогу, що ледве на ногах стояла. Лягла вона на одне ліжечко – а воно завелике, лягла на друге – а воно замале. Аж сьоме виявилось якраз на неї. Так вона на ньому й заснула.

Коли зовсім смеркло, прийшли додому господарі хатки. То були сім карликів, що добували руду в горах.

Засвітили карлики сім свічечок і, коли в хатині стало видно, побачили, що там хтось побував без них, бо все стояло не так, як вони залишили.

– Хто сидів на моєму стільчику? – сказав перший карлик.

– Хто їв із моєї мисочки? – сказав другий.

– Хто надламав мій хліб? – сказав третій.

– Хто над'їв мою городину? – сказав четвертий.

– Хто брав мою виделку? – сказав п'ятий.

– Хто різав моїм ножиком? – сказав шостий.

– Хто пив із моєї чарочки? – сказав сьомий. Тоді перший озирнувся навколо й побачив, що простирадло на його ліжечку трохи вгрузло.

– Хто лягав на моє ліжко? – сказав він. Решта карликів теж побігли до своїх ліжечок і закричали:

– На моє ліжко також хтось лягав!

А сьомий глянув на своє ліжечко й побачив Білосніжку, що спала на ньому.

Він покликав своїх товаришів, ті підбігли, присвітили свічечками і вражено загукали:

– Ой леле! Ой леле! Яка ж гарна дівчинка! І такі були раді, що вирішили не будити Білосніжку, хай собі спить.

А сьомий карлик переспав ніч біля своїх товаришів – одну годину на одному ліжку, другу на другому, третю на третьому, і так до самого світанку.

Коли настав ранок, Білосніжка прокинулась, побачила сімох карликів і злякалася. Та вони не гнівались на неї, а ласкаво спитали:

– Як тебе звати?

– Білосніжка, – відповіла дівчинка.

– А як ти опинилася в нашій хаті? – спитали далі карлики.

Тоді Білосніжка розповіла їм, як мачуха хотіла її вбити, а лісник пожалів, як вона йшла цілий день, аж поки натрапила на їхню хатку.

– Якщо ти згодна бути в нашій хаті господинею – куварити, прати, стелити ліжка, шити, латати, прибирати й давати всьому лад, то лишайся в нас, тут тобі буде добре.

– Я залюбки лишуся у вас, бо мені нема куди йти, – відповіла Білосніжка.

Так вона стала господинею в хаті карликів. Вони зранку йшли в гори, де шукали руду й золото, а ввечері верталися додому, і їй треба було на той час приготувати їм їсти. Цілий день дівчинка була вдома сама, тому добрі карлики застерігали її:

– Бережися своєї мачухи, вона скоро довідається, що ти в нас. Нікого не впускай до хати!

А королева думала, що Білосніжка давно мертва й тепер вона найперша і найкраща в країні.

Одного разу вона підійшла до дзеркальця та й каже:

Дзеркальце, правду скажи-но мені:
хто в нас найкращий, у цій стороні?

А дзеркальце й каже:

Ви, королево, гарні у нас,
та Білосніжка в темній долині,
де вона в карликів мешкає нині,
краща за вас в тисячу раз.

Злякалася королева, бо знала, що дзеркальце ніколи не каже неправди. І зрозуміла, що лісник обдурив її, лишив Білосніжку живою. Почала вона думати і так, і сяк, як би його звести пасербицю зі світу, бо поки вона не стане найкращою на цілий край, заздрощі не дадуть їй спокою. Нарешті надумала, нафарбувала собі обличчя, перебралася старою перекупкою і стала зовсім на себе не схожа.

А тоді пішла в гори, добралася до хатини карликів, постукала в двері й загукала:

– Продаю, продаю, дешево продаю! Білосніжка виглянула у вікно і спитала:

– А що ви продаєте, тітонько?

– Гарні пояси продаю, доню, дешеві пояси всіх кольорів, – відповіла перебрана королева й витягла з торби довгий пояс, сплетений із барвистих шовкових ниток.

"Це, видно, чесна жінка, її можна впустити," – подумала Білосніжка, відсунула засув на дверях і купила собі гарний шовковий пояс.

– Ой, доню моя, як же на тобі сукенка висить! – вказала перебрана королева. – Ходи-но сюди, хай я тебе як слід підпережу.

Довірлива Білосніжка підійшла до перекупки, щоб та її підперезала. Перебрана королева хутенько взялася до діла й кілька разів обперезала її довгим поясом, так тісно, що дівчинці не стало чим дихати, і вона впала додолу, як мертва.

– Отепер уже ти не будеш найкраща, – сказала королева і швидко пішла геть.

Це було перед самим вечором, і невдовзі вернулися додому карлики. Як же вони перелякалися, коли побачили, що їхня люба Білосніжка лежить долі й не ворухиться, як мертва!

Вони підвели її, побачили, що вона тісно обперезана поясом, і перерізали його навпіл. Тоді Білосніжна почала трохи дихати й поволі ожила.

Почули карлики, що сталося, та й кажуть їй – То лиха королева перебралася старою перекупкою, більше ніхто. Нікого не впускай до хати, коли нас немає вдома!

А королева повернулася до замку, підійшла до дзеркальця і спитала його:

Дзеркальце, правду скажи-но мені:
хто в нас найкращий, у цій стороні?

І дзеркальце відповіло, як і минулого разу:

Ви, королево, гарні у нас,
та Білосніжка в темній долині,
де вона в карликів мешкає нині,
краща за вас в тисячу раз.

Як почула це королева, з неї серце мало з грудей не вискочило, так вона злякалася, бо зрозуміла, що Білосніжка знов лишилася жива.

– Треба конче вигадати щось таке, що її зведе зі світу, – сказала сама собі королева.

Почала вона чаклувати й нарешті вичаклувала отруйний гребінець. Потім перебралася старою бабою, не схожою на ту, що перше була, й пішла в гори, до хатини семи карликів. Постукала вона в двері та й гукає:

– Продаю гребінець, дешево продаю! Білосніжка виглянула у віконце та й каже їй:

– Ідіть собі далі, я нікого не можу впустити.

– Впустити не можеш, але ж поглянути на те, що я продаю, можеш, – мовила стара, витягла з торби гребінця й показала його.

І так той гребінець сподобався Білосніжці, що вона повірила старій і відчинила двері.

Купила вона гребінець, а стара й каже їй:

– Дай-но, я тебе гарно розчешу. Бідолашна дівчинка нічого не запідозрила й підставила їй голову. Та тільки-но стара встромила гребінця їй у коси, як отрута перейшла в дівчинку, і вона впала, мов нежива, додолу.

– Так тобі й треба, щоб не була найкращою на цілий край, – сказала лиха королева. – Тепер ти вже не встанеш.

І пішла собі.

На щастя, вже було недалеко до вечора, й карлики скоро повернулися додому. Як побачили вони Білосніжку долі нерухому, зразу подумали на її лиху мачуху. Тому негайно обшукали дівчинку і знайшли отруйний гребінець. Тільки-но вони витягли його з кіс, як Білосніжка опритомніла й розповіла їм, що сталося. Карлики знов наказали їй, щоб вона була обережна й нікому не відчиняла дверей.

А королева прийшла додому й спитала в дзеркальця:

Дзеркальце, правду скажи-но мені:
хто в нас найкращий, у цій стороні?

І дзеркальце відповіло їй так само, як перед тим:

Ви, королево, гарні у нас,

та Білосніжка в темній долині,
де вона в карликів мешкає нині,
краща за вас в тисячу раз.

Як почула королева, що каже дзеркальце, то аж засіпалася з люті.

– Я таки звезду Білосніжку зі світу, навіть якби мені й самій довелося загинути! – крикнула вона.

Потім, пішла в потаємну комірчину, до якої ніхто не заглядав, крім неї, і зробила там отруйне яблуко. Воно було біле, червонобоке й таке гарне, що кожному закортіло б його з'їсти. Але кожен, хто б його надкусив, відразу помер би.

Коли яблуко було готове, королева пофарбувала собі обличчя, перебралася селянкою і пішла в гірську долину, до хатини сімох карликів. Постукала вона в двері, а Білосніжка виглянула у віконце та й каже:

– Карлики наказали мені, щоб я нікого не впускала.

– То й не впускай, – мовить селянка, – тільки візьми яблуко. Я тобі дарую його.

– Ні, – каже Білосніжка, – я не можу його взяти.

– Боїшся, щоб я не отруїла тебе? – питає стара. – Ну то глянь, я розріжу його; надвоє: червону половину з'їси ти, а білу я.

А вона зробила яблуко так, що отруєна була тільки червона половина.

Білосніжці дуже хотілося того яблука, і як вона побачила, що селянка їсть його, то не втрималась,

вистромила руку у вікно й узяла отруєну половину. Та тільки-но вкусила її, зразу впала додолу, як мертва.

Подивилася на неї королева страшним поглядом, зареготала та каже: ,

– Біла, як сніг, червона, як кров, чорна, як дерево на рамі! Ну, цього разу тебе вже карлики не збудять!

І коли вона вернулася до замку, то зразу ж запитала дзеркальця:

Дзеркальце, правду скажи-но мені:
хто в нас найкращий, у цій стороні?

І дзеркальце відповіло:

Ви, королево, найкраща у нас.

Тепер її заздрісне серце заспокоїлось, коли таке серце може заспокоїтись.

Повернулися карлики ввечері додому і бачать: лежить Білосніжка долі й ані пари з уст, справді вже мертва. Вони підвели її, обшукали, чи нема на ній чогось отруйного, розпустили їй пояс, розчесали коси, обмили її водою і вином, та нічого не допомогло: дівчина була мертва й не оживала. Тоді вони поклали її на шари, посідали всі семеро навколо й заплакали. Так вони плакали три дні. Потім хотіли поховати її, але вона була як жива, навіть рум'янці на щоках не зблідли. Тому карлики сказали:

– Не можемо ми її опустити в темну могилу.

І надумали вони зробити прозору скляну труну, щоб Білосніжку видно було з усіх боків. Поклали вони її туди, а на труні золотими літерами написали, як її було звати й що вона була королівська дочка. Потім винесли труну на високу гору і на зміну охороняли її. До труни прилітали птахи й теж оплакували Білосніжку – спершу сова, тоді ворон, а наостанці голуб.

Довго-довго лежала Білосніжка у своїй труні і нітрохи не мінялася, лишалась така, як була: шкіра біла, як сніг, щоки червоні, як кров, а коси чорні, як рама з чорного дерева.

Одного разу їхав тим лісом королевич і зайшов до карликів переночувати. Побачив він на горі труну і красуню Білосніжку в ній, прочитав, що на тій труні написано золотими літерами. І каже він карликам:

– Віддайте мені цю труну, я за неї заплачу, скільки ви захочете.

Але карлики відповіли йому:

– Ми її не віддамо за все золото, яке є на світі.

– Ну, то подаруйте її мені, – сказав королевич. – Я тепер без неї жити не зможу. Дивитимусь на Білосніжку хоч на неживу, все-таки легше буде.

Пожаліли його карлики й віддали йому труну з Білосніжкою.

Королевич звелів своїм служникам узяти її на плечі й нести до замку. Ідуть вони, йдуть, та й зачепилися за якийсь кущ. Труна струснулася, Білосніжка в ній також, і шматочок отруєного яблука, який вона була відкусила,

випав у неї з рота. Невдовзі по тому вона розплющила очі, підняла віко труни й сіла в ній, знов жива-живісінька.

– Ой леле, де я? – вигукнула вона. Зрадів королевич та й каже:

– Ти в мене!

І розповів їй, що з нею було. А на закінчення мовив:

– Ти мені стала миліша за все на світі. Ходи зі мною до замку мого батька й стань моєю дружиною!

Білосніжка погодилась і пішла з ним. У королівському замку почали готуватися до бучного весілля.

Але на те весілля запросили й лиху мачуху Білосніжки. Вбралася вона у свої найкращі шати, підійшла до дзеркальця та й питає його:

Дзеркальце, правду скажи-но мені:
хто в нас найкращий, у цій стороні?

А дзеркальце й каже:

Ви, королево, гарні у нас,
Та молода королева
краща за вас
в тисячу раз.

Як почула це лиха отруйниця, то аж засичала з люті. І стало їй страшно, так страшно, що вона зрозуміла: той страх її вже ніколи не кине. Спершу вона вирішила не йти на весілля, та потім передумала, бо переконалася, що як не побачить молодої королеви, то не матиме спокою.

Зайшла вона до кімнати, де сиділи молоді, впізнала Білосніжку й закам'яніла зі страху. Стоїть і далі ні руш. А тоді її лихе серце не витримало, і вона впала додолу мертва.

Źródło grafiki:

1. <https://tales.org.ua/pan-kotskyj/>
2. <https://naurok.com.ua/ukra-nska-narodna-kazka-sirko-22048.html>
3. https://kazka.ykp/bremenski_muzikanti.html
4. https://kazka.ykp/gorshik_kashi.html
5. https://kazka.ykp/pani_metelitsja.html
6. <https://derevo-kazok.org/jak-ivan-carja-perebrehav-kazka.html>
7. [http://kazkar.info/ua/b_losn_gka_ta_s_m_gnom_v_\(kazka_z_kartinkami\)](http://kazkar.info/ua/b_losn_gka_ta_s_m_gnom_v_(kazka_z_kartinkami))